

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . 6 frt — kr.
félévre . . . 3 „ — „
negyedévre . . 1 „ 50 „
Egy szám ára: 12 kr. o. é.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutcza 6 sz. a.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 7 kr.,
többször közölve 5 kr.
Bélyegdíj: külön 30 kr.

Tartalom: Főtiszt. Sárkány Sámuel püspök úrnak Üdvöt az Urban! (Laukó Károly.) — Új felfedezés. (Guggenberger.) — Belföld. — Vegyesek. — Pályázatok.

Főtiszt. Sárkány Sámuel püspök úrnak

Üdvöt az Urban!

Isten színe előtt többszörösen megkísértvén magamat, megmásíthatlanul kijelentem, hogy a főpásztori hivataltól visszalépek.

Nagy papjaink egyik legnagyobbika, Székács, 1872. jan. 1-én kibocsátott főpásztori levelében ezen megdöbbentő „megmásíthatlan kijelentés“-sel lepte meg a bányakerületet, s miután kijelentését ő maga „Isten végzésének és rendeletének“ vallotta: erős hite s meggyőződése előtt, fájdalommal bár, de mély tisztelettel s némán hajolt meg a kerületnek igaz kegyelete. Lemondása elfogadtatott.

Székács utódául csakhamar főként három kittinőség lőn emlegetve s így a választók megtisztelő bizalma is három irányba oszolván, boldogult Seberényink egy szavazattöbbséggel emeltetett a legnagyobb és legnépesebb bányakerület püspöki székébe.

Lutheranus népünk autonom-alkotmányos érztellete tisztelettel hódolt a döntő egy szavazatnak s bizalommal üdvözölte a nagy Székács utódában a nagy Seberényi fiát!

S Istennek hála! a bizalom nem csalatkozott meg.

Seberényink „felöltözvén az igazságnak mellvasába, lábait a békesség evangéliomának készülleteivel megsaruzván és a hitnek paizsát felvevén,“ kiérdemelte azt, hogy az ő nevét is hálás kegyelettel őrzi a jelen-s maradandó emlékekben öröklendi az utónemzedék!

Ugy akarta és intézte az isteni gondviselés, hogy azt a férfit, a ki iránt a tisztelet és bizalom már 18 évvel ezelőtt oly eminenter nyilvánult, manapság fokozott tisztelet és bizalom emelé a püspöki székbe.

Bizony pedig — főként e rohamosan haladó

korban — sok idő, nagy idő nemcsak a véges embernek, hanem az örök egyháznak életében is 18 esztendő! — Új nemzedék nőtt, új kittinőségek emelkedtek. — Kerületünk papikara ennyi idő alatt szinte regenerálódott. Hivatott, kittinő, munkás papok s esperesek léptek a derék elődök nyomába s innen lőn, hogy Seberényi utódául az újabb nemzedékből északon és délen csakhamar több ismert és tisztelt jó név hangoztaték.

S ime mégis, amint a régi fényes gárda — Isten különös kegyelméből testben s lélekben ma is erőteljes egyik tagjának, Sárkány Sámuelnek neve felemelteték: ama jelöltek s jelölők többsége (Nógrád, Zólyom, Hont) nemesen és méltósággteljesen kijelenté, miszerint Sárkánynyal — az érdem, hivatás és történelmi jog szerint is legilletékesb püspökjelölttel szemben tisztelettel visszalép.

Valóban meghatóan szép, tanulságos, buzdító, sőt intő példa jelennek s jövendőnek egyaránt! Mintha a nagy apostol szelleme szóllott volna: „Evódiát kérem, Sintikhét is kérem, hogy ugyanazon egyet értsenek. — Mindnyáján ugyanazon egyet szóljátok és ne legyenek tiközöttetek hasonlások, de legyenek egybekötöttek egy akarat és egy értelem által. Ne mondjátok: én Pálé, én Apollósé, én pedig Kéfásé vagyok!“

Úgy történt! Mert — noha a délvidék fentartott jelöltjei miatt a szavazatokban némi divergentia állott is elő: de a kerület népes centrumának s hatalmas felvidékének tömörülése mégis nagy többséggel emelte diadalra azon férfiú nevét, kinek életrajzát a következőkben adjuk.

A nemzeti ébredés idején, e század harmadik évtizedében Pestmegye Dunaegyháza községében már virágzó ev. egyház létezett. Ennek az egyháznak paróchiáján született Sárkány Sámuel 1823. jan. 6-án. Hasonnevű atyja, a jó hírben állott hitszónok s erélyes kormányzó lelkész, 1835-ben a népes pilisi egyházba hivatott, a következő évben pedig pestm. főesperessé választatott.

E derék papnak s kitünő főesperesnek szép emlékeit egyházi s esperességi jegyzőkönyveink híven őrzik. Csak egy érdekeseget a sok közül! Abban az időben nemzeti nyelvünk hivatalos nyelvvé emeltetvén, a klasszikus műveltségű akkori kecskeméti ev. magyar pap, a jó „Hajnal tyatya“ — épúgy mint a magyarországi pápistaság primása manapság! — sehogyan sem akarta abbahagyni a megszokott hivatalos latin levelezést. A hazafias, erélyes főesperes 1839. nov. 8-án ekként ír a makacs „Urambátyám“-ra: „Diák nyelven hozzám bocsátott hivatalbeli úri levelére, esperességünk törvényei szerint, melynek megtartását eskü mellett ígértem, van szerencsém hivatalból magyar nyelven felelnem . . .“ Majd ismét 1840. febr. 13-kán: „Igen becses diák hivatalos levelére magyar nyelven felelek, mert hivatalosan más nyelven levelezni sem nekem, sem Urambátyámnak nem szabad . . .!“

Anyja, az áldott lelkű Clementis Appolónia volt. Idősb fitestvérje: János, jelenben a fényes szarvasi egyháznak lelkésze s érdemült békési főesperes; öcsöce: József, a kir. ítélőtáblának nagynevű alelnöke.

A mely szerény és szegény falusi protestans paróchia három ilyen papfiúval ajándékozta meg a társadalmat, egyházat és nemzetet: annak a paróchiának kétségkívül derék ura s áldott asszonya volt! Csak nemes fa teremhet nemes gyümölcsöket!

Az elemi népiskolát szülőföldén végezve, egy évet a szentlőrinczi (Tolna) latin iskolában töltött, 1832—1836. pedig az aszódi algymnásiumban Dianiska majd Koren István tanárok alatt. Itt Petőfy Sándorral Neumanné asszonynál két évig együtt lakott. Aszódról a selmeczi lyceumba lépett, hol a nagynevű Boleman vezetése alatt középiskolai tanulmányait kitünő eredménnyel bevégezvén, az akkori rendszer szerinti 3 évi philosophiai s 2 évi theologiai cursusra Pozsonyba ment, hol ernyedetlen szorgalmának s példás magaviseletének jutalmául a Skaricza-féle convictusban és a Roth-Teleky-féle ösztöndíjban részesült.

A hittudományi tanfolyam bevégzése után 1843. június havában ugyancsak Pozsonyban tette le a szigorlatot pro Candidatico, dicséretes eredménnyel. Ismereteinek s tanulmányainak bővítése végett a jénai egyetemre ment, s egy év lefolyása alatt hallgatta Hase, Luden, Reinhold és Appel tanárok hittudományi, philosophiai és történelmi előadásait. Hase szelid, mélyen vallásos lelkülete, Reinhold logikus észjárása s Appel mélyreható vallásphilosophiája —

mind maradandó s idomító hatást gyakoroltak a fogékony ifjú lelkére.

1844. őszén visszatérve a boldog szülői házba, azonnal meghívást nyert Temesvárra Feldinger Frigyes szép képzettségű jogász mellé, kinek gyenge szemei miatt felolvasóra, bizalmas barátira és titkárra volt szüksége. Székács tanácsára ezt a meghívást elfogadta s a Feldinger-családban, igen kedvező körülmények között 2 évet akként töltött, hogy Frigyes barátjával, jómódú szüleinek költségén, beutazták Német-, Francia- és Angolországot. — Gondviselészerű kedvező alkalom volt ez arra, hogy a tudományszomjas, de szegénysorsú luth. papjelölt ismereteit s alapos műveltségét növelje, szép látkörét pedig szélesbítse.

A külföldi nagy útról a haza földére visszatért ifjú a nemes F. családnál Temesvárott alighogy megpihent, anyjának betegeskedése miatt csakhamar a szülői házhoz lett hazaszóllítva. A hajlottkorú s az élet alkonyához jutott apa, a pilisiek által melegen szeretett sokéremű lelkész-esperes, a hazatért fiút, híveinek beleegyezésével, 1847. febr. 10-én Szeberényi superintendens által maga mellé segédlelkészül felszentelteté.

Az apa sejtelmese aggodalma nem volt alaptalan, mert fiának felszenteltetése után egy rövid évre a megfáradt szolga csakugyan jobblétre szenderült s az árván maradt népes egyházban a nehéz cura pastoralis és a sok papi teendő mind az ifjú káplán vállaira nehezült.

A pestmegyei első rangú s jövedelmű pilisi ev. egyház papi hivatala ekként megüresedvén, képzelhető, hogy erre a fényes stallumra mennyi kitünő, érdemes lelkész reflectált és aspirálhatott. Ugyde a pilisi buzgó és kegyeletes nép, tekintettel az elhunyt apának érdemeire s közkedveltségére is, de főként követve szívének s lelkének egyenes vonzalmát, 1848. márcz. 28-án a szeretett apa után a szeretett fiút, a kitünő pap után a felismert szép tehetségű s nagy jövőt ígérő ifjú káplánt egyhangúlag rendes lelkészévé választotta. És e hitbuzgó, jó nép édes reményében nem csalatkozott! A magasra emelt ifjú pap meleg hévvel, lángoló lelkesedéssel, evangyéliomi szelidséggel, okos tapintattal s példás prot. papi hitélettel kezdette, — fokozódó tisztelet, ragaszkodás és szeretettől környezve folytatta — és viszi ma is hűséges gyülekezete valláserkölesi hitéletének vezénylét!

Hogy pedig — a mint prot. paphoz illik — hívei előtt saját életpéldájával is igazolja azt, a mit nekik oly meghatóan prédikál, miszerint „Isten a maga kegyelmének és szeretetének elfogyhatlan gazdagságát kiváltképp a családi életben dicsőíti meg,“ 1848. okt. 3-án Juhász Ferencz alberti szomszédos lelkész s későbbi főesperes nemeslelkű leányával, Zsuzsannával házasságra lépett, kivel 16 és fél évet zavartalan boldogságban élt. Ezen házasságból származott két fiú- s három leánygyermek. Fiait: Lajost és Samut egyugyanazon évben, 1873-ban vesztette el; Lajos már mint gyóni lelkész a szülői háznál,

Samu pedig mint másodéves jogász Pozsonyban halt el.

1866. jún. 3-án Stúr Dániel kuczurai lelkész és bácsmegyei érdemült főesperes leányával, Karolin-nal másodszori házasságra lépett. Bizony, habár sok nehéz megpróbáltatásokon vezette Őt keresztül a Mindenható, de nem szűnt meg az ő hűséges szolgálja felett egyszersmind kegyelemmel s áldólag öröködni is! Másodszori házasságában újból oly nővel ajándékozta meg, a kiről — mint egykor a nagy Székács az ő Juliskájáról — Sárkány is méltán elmondhatja: „Áldom az Istent, hogy nekem ily hű, gondos, okos s gyöngéd nőt, gyermekeimnek benne ily páratlan anyát, s a hivek szívét megnyerő papnét adott!” „Ezen második házasságomból született gyermekeimben pedig — ezek az Ő saját szavai — az isteni gondviselés az előbbieket elhunytá által szenvedett veszteségeimet gazdagon kipótolta énnekem.”

A kisvárosi vagy épen falusi prot. pap különösen utalva van arra, hogy hivatalos komoly dolgainak végezte után főként családi szentélyében keresse és találja fel a legnemesebb időtöltést, a lélek- és szívderítő szórakozást. Innen van, hogy azok a fényes orozájú, derült homlokú jó falusi papok rendszerint mindannyian megannyi megtestesülései a vidám kedélynek és egészséges humornak.

Sárkány, kire méltán alkalmazható ama szép közmondás, hogy „a jó pap hőtíg tanul“ önképző folytonos tanulmányai és nehéz papi gondjai mellett ritka szerencsés, boldogító, kedélyes családfő. Övéit gyöngéd szeretettel gondozza; családi tűzhelye szentély, melynek oltárán a legszebb házi erények: szeretet, béke, munkásság és megelégedés díszlenek. Mi szép, midőn estvéneként, a nappal fáradalmi után egybeült családtagoknak, aprajának és nagyjának, a szépirodalom legjobb termékeiből rendszeren maga a családfő tart fölolvastat. E családi felolvasások is bizonynyal képző hatással voltak az ő templomi szónoklatának természetességére.

A ki pedig ilyen a családban, ugyanolyan az a társadalomban is!

Sárkány ma már a 70-es évek felé közeleg, de szellemének rugékonyságával, elméjének élességével, szikrázó ötleteivel s derült kedélyével éltető lelke s felvidítőja a társas összejöveteleknek is.

Mint prédikátor régideje méltán sorakozik az elsőrendű egyházi szónokok közé. A természettől bőven meg van áldva mindazon kellékekkel, melyek egy valódi szónoknál elengedhetlenek: világos fő, logikus gondolkodó erő, érzelmdús szív, könnyed elokventia, csengő erőteljes hang, mely az érzelmek hevében erősen dörögni s a szív leggyöngédebb húrjait lágyan érinteni egyaránt képes. Figyelmet és tiszteletet keltő katedrális alakja magas, szikár és hajlékony. Irálya, nyelvezete világos, tiszta és erőteljes, minden keresettség, szóvirág és üres külsőségek nélkül. Ezt igazolják a „Lelkesi tár“-akban megjelent számos prédikációi s alkalmi beszédei is. Szónoklatának vonzó, megragadó s nemfárasztó hatása s ereje főként abban van, hogy előadása természet-

tes, igaz és közvetlen, nincsen benne modoroság, keresettség és émélygős álpáthos. A mint tollából úgy ajakáról is mézédeseen foly s kerekén gördül az ékes magyar szó!

Egyházi s alkalmi szónoklataival már ifjú korában oly közkedveltségre és keresettségre emelkedett, hogy nemcsak a papok s tanítók koporsóinál, hanem a környékbeli magas-, mindkétrendű prot. úri családok halottai felett is legtöbbször ő végezte és végezi a gyászszertartást; a papi-, tanítói s egyházi jubileumoknál és templomszentelési ünnepélyeknél pedig, hosszú időn át alig fungált más szónok, hanemha Sárkány Sámuel!

Sokat mondó s igen jellemző S. szónoki erejére s hatására Nyáry Pálnak egy alkalommal tett ezen nyilatkozata: „Én nem tudom honnan van, hogy a mostani papok nem tudnak oly természetesen beszélni, mint ime ez a pap!” Jól mondá Bodola, a nagyhírű erdélyi püspök is, hogy az igaz papnak, az egyházi szónoknak „világos főre s buzgósággal teljes szívre van szüksége.”

De nemcsak mint ember, családfő és ihletett egyházi szónok, hanem mint egyházkormányzó is hivatása magaslatára emelkedett S. S. E tekintetben gyönyörűen vallja maga: „A mi papi működésemet illeti, az isteni kegyelem engemet, gyarló szolgáját jószágosan támogatott, minden az Ő dicsőségére s népe javára irányzott — munkálkodásomban.”

Az 1848/49-ki izgalmas idők alatt, midőn minden erejét, munkáját, életét s vagyonát a haza sz. oltárára áldozta a magyar, az egyházi és iskolai élet legtöbb helyütt abban nyilvánult, hogy templomába édes honáért imádkozni, iskoláiba pedig a véres tusákban sebestült véreit ápolni járt a nép. A szabadságharcz lezajlásával, mint mindenütt, úgy Pilisen is, komolyan kellett az egyházi élet terén mutatkozó hiányok helyre pótlása után látni. A folyton szaporodó lélekszámmal szaporodott a szükséglet is. Új iskolákról, tanerőkről és tanítói lakokról kellett gondoskodni. Mindezekről pedig nagy terhek hárultak a szegény sorsú, semminemű egyháziskolai közvagyonnal nem rendelkező, földmivelő népre. S ime mégis ott, hol az 50-es években még csak egy tanítókántor, egy iskola s egy tanítói lak volt: ma 3 rendes és 2 segédtanító működik ugyanannyi tágas új tanteremben.

1860-ban 5000 frt. költséggel új paplak, utóbb pedig új takarékmagtár épült; a harangok 1500 frt. költséggel nagyobbakkal lőnek kicserélve; 6500 frt. kiadással a torony rézfödéllel borított, a templom új tetőt nyert; majd 1887-ben 8000 forinttal ismét egy új iskolaépület emeltetett szép tágas tantermekkel s bolthelyiségekkel . . . . S mindezen nagy újítások, drága építkezések és új fizetés-alapítások költségeit s terheit a pilisi evang. hivek, — ez az egyszerű, úgynevezett telkes, házhelyes és baltás nép önkéntes megadóztatás és kivetés által zugalódás nélkül fedezte és fedezi!

Bizony-bizony bölcs, tapintatos, tekintélyes és közszeretben álló lelkipásztornak kell működni ott, hol a műveltség alsó fokán álló és szegénysorsú népet új paróchia emelésére, templom s torony renoválására, tanítói lakok és modern iskolák építtetésére és új tanítói díjlevelek alapítására s biztosítására, — rövid időközönként 6—8 ezer forintnyi áldozathozatalra — az önmegadóztatás és folytonos teherviselésnek nem épen csábító ígéréivel kell lelkesíteni és buzdítani, — ott, hol egy áldott lelkű, józan gondolkodású s fáradhatlan munkás községyi jegyzőn kívül az ügybuzgó lelkipásztor segítségére senki más nincsen!

Ezen szép de nehéz feladatnak megoldása nehezült a pilisi lelkész vállaira a legújabb időkben s megoldotta azt úgy, hogy mindazon újítások s építkezésekkel járó, több mint 25 ezer forintnyi tehernek könnyebbítésére kérni s koldulni nem ment sehová megoldotta úgy, hogy mindazon nagy vállalatok megindítása s kivitelénél „híveivel ellenkezésbe, meghasonlásba nem jutott soha!”

De nem csupán ez a buzgó, jól vezetett nép kegyeli és tiszteli az ő hűséges pásztorát, hanem mindenha kiváló tisztelettel, kegyelettel s szívélyes meleg bizalommal viseltettek iránta a pilisi báró Nyáry családnak tagjai is, kik — bár reformátusok — a pilisi evang. egyháznak buzgó felügyelői és jóltevői régidőktől fogva máig.

Pestmegye képviselőségének választott tagja, a megye kintinő alispánjához Földváry Mihályhoz, mint egykori iskolatársához s több éveken át esperességi elnöktársához a legbizalmasabb baráti viszony fűzi; Fabiny Teofil Ó excellentiájának nyáregyházai nyaralójában egyik legszivesebben látott s nagyra-becsült baráti vendége.

Az esperesség bizalma is csakhamar felé fordult. Lelkészkedésének második évétől 1849—1857-ig intézte a körlelkészi teendőket. Esperességében Ő volt az első, ki a tanítók között decanalis értekezleteket szervezett s ez által az esperesség iskolaiügyére üdvös hatást gyakorolt.

1858—1867-ig esperességi al- majd főjegyző volt s szép magyar irányát, világos, correct fogalmazványait az akkori esperességi jegyzőkönyvek híven tikrözik vissza.

1868—1878-ig főesperes. Itt nyílt meg előtte a munkatér, melyen nemes tulajdonait s szép képességeit egyházközségén kívül, nagyobb körben is áldásosan érvényesíthet. A főesperesi teendőket erős kormányzó kézzel, atyáskodó szeretettel, testvéries bizalommal, — legkényesebb természetű papi s tanítói választások és hiványkérdések lebonyolítását oly bölcs tapintattal vezette s intézte, hogy nincs egyház, pap és tanító a pestmegyei esperességben, a hol s akik ne hódol tisztelettel s kegyelettel vennék ajakukra S. S. nevét ma is! Szerencsés pap és érdemült főesperes, kit 27 egyházközség-, népe, papjai- és tanítóinak kegyelete, szeretete s változhatlan tisztelete övedz ma is!

1878-ban gyengélkedő egészsége miatt kénytelen volt a főesperesi teendőktől vissza vonulni. Lemonzott. Az esperesség kimélve, féltve szeretett vezérének, főpásztorának drága életét, a lemondást elfogadta. De nem szabadulhatott meg ama másik, szélesebb körű hivatalától, a kerül. gyámint. elnökségtől, a melyet 1872-ben az egyházkerület osztatlan bizalma reáruházott volt.

Egészségét, szellemi és testi munkaerejét visszanyerve, újból munkálkodik s ime úgy akarta a gondviselés és a bányakerület megtisztelő bizalma, hogy az a gazdag életbölcseesség, az a gyakorlott kormányzó erő, az a példányszerű igaz evangéliumi pap manapságtól kezdve a legmagasabb és legilletékesebb helyről, a bányakerület püspöki székéből munkálja Istennek dicsőségét, az ő népének javát, üdvösségét s édes magyar hazánknak felvirágzását!!!

Adja Isten, hogy sokáig munkálhassa!
Laukó Károly.

Új felfedezés.

Még mindig az elkeresztelések kérdésével foglalkozunk. Alig van nap, hogy a napi sajtó egyik vagy másik lapjában ez tügről említés téve ne volna. Hol egy kis tudósítás, hol egy kis rectificatio, hol pedig pro vagy contra szóló hosszabb czikkek is, de a kérdés napi renden van és nem hiszem, hogy egyelőre várni lehetne, hogy az a napirendről ismét levétetnék. Mert ahhoz, hogy a napirendről ismét lekerüljön, szükséges volna, hogy vagy a kormány vonja vissza a rendeletet, vagy pedig a kath. egyház hajoljon meg a törvény és az ezt érvényre emelő rendelet előtt. A kettő közül melyiket tartjuk valószínűbbnek? Úgy hiszem, hogy az egyik olyan valószínű mint a másik, és azért a kérdés még soká fog napirenden maradni. Foly hát a pro és contraérvelés és kétségtelen dolog, hogy ez a harc egyike a legérdekesebbeknek, azok közül, melyeket a történelem feljegyzett és melyeket a kath. egyház a prot. egyház igazai ellen vívott. — Igen jól ismerjük a harcmodort; mindig abban culminált, hogy az, miről a prot. egyház azt állította, hogy a törvényben van, nincs a törvényben és ezért nincs törvény, mely tiltaná azt, a mit a kath. klerus tesz, a prot. egyház pedig kifogásol. E harcmodorához hű maradt most is, de nem csak hű maradt maga magához, hanem most még magán is túl tesz.

Már a minap említém, hogy a napilapok közül a „Bpesti H.” a kath. egyház álláspontját védi és úgy hiszem, hogy már most nincsen senki, ki tisztában nem volna magával az iránt, hogy ez a lap a „Magyar Állam“-mal karonfogva jár. — Ez az ő izlése és ezzel nincs mit foglalkoznunk, de igen is foglalkoznunk kell azon érvekkal és állításokkal, melyekkel ellentünk küzd. Azt mondám, hogy az ultramontán harcmodor ezuttal túl tesz maga magán. Ezt bebizonyítva látom a „Bpesti H.” 309. száma vezércikkében.

Eddig a kath. atyafiak, midőn el nem nézhettük, hogy daczára az 1868-iki LIII-ik törvény 12. §-ának mégis ezután is reversálisokat, ígéreteket kérnek, vesznek, mindenféleképen kicsikarnak, és ezek alapján aztán elkeresztelnek és elanyakönyvelnek és e miatt felszólaltunk: azzal védték magukat, hogy igaz miszerint az 1868-iki LIII. t.-cz. 12. §-a azt mondja, hogy a fiuk atyjuk, a leányok pedig anyjuk vallását követik, minden ezzel ellenkező reversális vagy ígéret semmis és érvénytelen, de ugyan ez a törvény nem mondja azt is, hogy büntetendő cselekvényt követ el, ki a törvény ellen tesz és minthogy a törvény magamagáról nem mondja, hogy a ki áthágja, az megbüntettetik, hát szabad e törvényt ellenkezőleg cselekedni és elkeresztelni. — Ez volt eddig a védelem. Igaz hogy jezsuitavédelem, mert a tisztességes felfogás azt tartja a törvényről, hogy azt meg kell tartani: de meghallgatták e védelmet és nehogy tovább is mondhassák, hogy hisz nincs büntetés szabva a törvény megszegésére, meghozták a büntetőtörvényt és megiratott a ministeri rendelet. — Nem akarok itt bővebben foglalkozni a feljajdulással, mely különösen a ministeri rendeletet követte, hisz tele van e lármával az egész ország, csak érintenem szükséges, hogy a kath. egyház, látván már most, hogy a 12. §-t komolyan veszik és a kormány azt becsülettel végre is akarja hajtani, országszerte megindította a mozgalmat arra nézve, hogy azt a törvényt módosítani kell, még pedig úgy, hogy a szülők természetes jogát vissza kell állítani és reájuk bízni gyermekeik vallásának meghatározását. — Úgy hiszem, hogy a prot. embernek ez ellen semmi kifogása nem lehet, sőt a prot. szabadelvűséggel éppen ez a követelés egyezik meg leginkább és mi egy szóval sem fogunk e módosítás ellen agitálni, csak annyit követelni, hogy a papok befolyása előtt bezárasanak az ajtók. Mert ha erről a törvényhozó nem gondoskodik, akkor az e törvényben megírandó szabad rendelkezés csak egy nagy szemfényvesztés lesz. — Úgy látszik, hogy a kath. táborban rájöttek arra, hogy szabadelvű dolgot kívánnak és ez talán mégsem lesz így jó. — De tán nem is szükséges azt a törvényt módosítani. Még egyszer megnézték és oly felfedezést tettek rajta, hogy az embernek káprázik tőle a szeme. Vedd kezébe — édes olvasóm! — a „Bpesti H.” 309. számát és olvasd el annak vezércikkét. E vezércikk szóról szóra ezeket mondja: „Az 1868-iki LIII. t.-cz. 12. §-a csak látszólag szorítja meg a szülők jogát, de tényleg alig tartalmaz számbavehető korlátozást. Mert miben nyilvánul gyakorlatilag ama rendelkezés hatása, hogy a fiúk atyjuk, a leányok anyjuk vallását követik? A szülők ennek daczára elhatározhatják, hogy a törvényben előírt vallástól különböző vallásban neveltetik és ehhez képest az általuk választott lelkész által kereszteltetik meg gyermekeiket.” Ez a frivolitásnak netovábbja. — Eddig azzal védelmezték az elkeresztelést, illetőleg a reversálisok vadászatát, hogy: igaz a törvény azt érvénytelennek mondja, de mégsem tiltja el és azért a törvényt nem szükséges meg-

tartani. És most tovább mennek egy lépéssel és azt mondják: igaz, ott áll a vallás meghatározása a törvényben, de ez nem gílt, ez csak látszat, tehet azért kiki a mit akar, mert — mert — a gyakorlati életben e törvény ellen cselekesznek és sokszor éppen nem történik az meg, a mit a törvény mond. — Én már sok cynismussal találkoztam, de olyannal — mely azzal mutatja ki egy törvénynek ürességét, hogy azt sokszor megszegik és abból, hogy sokan megszegik, azt következteti, hogy az senkit sem kötelez, ilyen logikával még nem találkoztam. Ez olyan argumentum, — felfedezés, melyre bátran lehetne szabadalmat venni.

Hogy a vezérczikkező ez argumentáció fonálán arra a végeredményre jut, hogy a törvényt nem kell bántani, jó az, attól úgy is tehet mindenki, a mit akar, csak hogy eltörölni kell megint a büntetőtörvény 53. §-át és az elkeresztelési rendeletet — ezt talán nem is szükséges külön kiemelni. — Már az igaz, hogy ha ez a vezérczikkező valaha cultusministerré leszen és a felekezetek közti békeséget czélzó vallástügyi törvényeinket így magyarázza és alkalmazza, megérdemli, hogy már életében a szentek közé ig-tassák.

Csak hogy nem ötletekkel és furfanggal igazgatják a világot, hanem igazsággal. És nincs komoly ember, ki azt a törvényt másképp érthetné, mint az írva van, az pedig oly világos és egyszerű, hogy még a gyermek is megértheti. Világosnak és egyszerűnek tartottuk eddig mi protestánsok és ahhoz is tartottuk magunkat. De ha állana róla, a mit a cikk-író mond, hogy az csak látszat és miatta tehet kiki mégis a mit akar és ennél fogva alaptalan a mi ellenkezésünk a reversális vadászat ellen: akkor az a törvény nem törvény, hanem szemfényvesztés és a törvényhozást komolyan venni többé nem lehet. De hát nem is féltém én a törvényt a csürés csavarástól sem a furfangtól, mely azt tartalmától megfosztani akarja. Csak azért említém ezeket fel, hogy lássuk a harcmodort, melylyel ellentünk küzdenek. — Mi lesz a harc vége? Nem akarok proféta lenni, vagy jobban mondva prófétáskodni, de erős a meggyőződés, hogy a kormányrendelet helyes és azt sem visszavonni sem gyengíteni nem szabad, ha a kormány nehéz kudarcot vallani nem akar. Mi pedig tanuljuk meg ebből is, hogy minél több oldalról támadják meg jogainkat azokhoz annál tántoríthatatlanabbul ragaszkodjunk. *Guggenberger.*

BELFÖLD.

A kishonti ág. hitv. ev. esperesség új vezetőinek székfoglaló beszéde.

Nagyságos Kubinyi Aladár kishonti esp. felügyelő székfoglaló beszéde.

Mélyen tisztelt esperességi közgyűlés!

Midőn a mélyen tisztelt egyházak egyhangulag nyilvánult akaratóból és parancsára ezen díszes állást elfoglalom, hálás köszönetemet kell nyilvánítanom ezen nem keresett, de nem is remélhetett fényes kitüntetésért.

Az egyházi élet terén nekem multam nincs, nagy érdemek, magas társadalmi vagy hivatali állás, nagy vagyon nem kölcsönöznek fényt és súlyt személyiségemnek, nekem csak egy drága követem van: szigorú kötelességérzetem.

Méltán merül fel aggodalom, ha vajjon én, a négy fal csendes munkása, birok-e tehetséggel és erélylyel ezen esperesség kormányzatához?

Ha jóakaratom tehetséggel arányban állana, nem kellene határoznom, de önök bizalmában s bölcs támogatásában reményem tehetségem fogyatékoságát kipótolhatni.

A természetnek ereje nyilvánul a romboló viharban, de nyilvánul a csendes esőben is.

Arról biztosíthatom Önöket, hogy tetteim rugója az szenvedély nem léssen soha, de egyedül és kizárólag az egyház közjava! Az igazság mérlegétől előszólitva, ezen hivatali működésben sem vezethet más, mint a törvény és az igazság! Biztosíthatom Önöket, hogy eljárásom mindig nyílt és határozott testvéries, s ha törvény és igazság ugy kívánja: erélyes és szigorú is leend.

Önök, mélyen tisztelt uraim! a zászlót kezembe adták, melyre irva nincsen; Önöknek joguk van tudni, a zászló mit jelent.

A magyarhoni protestánsok vérrel szereztek jogokat, vérrel vívták ki jelen politikai állásukat és helyzetüket hazánkban; a jogoknak szükségkép kötelességek felelnek meg s ezek legfőbbike: a hazafiúi kötelesség. — Elvem, hogy a magyarhoni ágostai evangélikus egyháznak magyar jelleggel kell bírniok s a magyar állameszmét teljes mérvben respektálniok.

Midőn, mélyen tisztelt uraim! Önök egyhangulag nyilvánult bizalma engemet, hivatalos állásomnál fogva a törvény hivatott órét, talált alkalmasnak ezen diszes állásra, azt kell feltételeznem, hogy egyhangu megválasztásom ténye a törvény tiszteletét jelenti.

Hive vagyok az egyházi autonómiának, mert azt a közszabadság eszméi meleg ágyának, a szabadelvűség iskolájának tekintem.

A magyar protestantizmus mindig a szabadelvűség zászlaja alatt harczolt, e missziószerű hivatásának teljesítésére a fel-fel tornyosuló ellenáramlatokkal szemben ma kétszeres szükség van.

Az autonomia, mint ilyen, mással, mint autonom ügyekkel nem foglalkozhatik, s önkényt következik, hogy oda nem tartozó titkos üzemeknek buvó helye nem lehet.

Az autonómiának van kinövése, ebből azonban nem az következik, hogy az autonómiát elejtsük, de az, hogy a kinövéseket lemetszve, gondoskodjunk egy autonom központi erő felállításával a helyi, egyházmegyei és kerületi autonomia működésének helyes szabályozásáról akként, hogy azok a központi erő hatása alatt, mint egy gép részei, surlódás nélkül egybe vágjanak.

Hive vagyok a testvériségnek bent az egyház kebelében és kifelé.

Szeretem hinni, hogy a kezembe adott zászló a béke olajágát fogja bevinni azon sok viszontagság között hanyatott hajóra, melynek kormányzatához már idegen segély volt szükséges.

Szeretem hinni, hogy a mint én bizalommal közeledem az egyház minden hívéhez, viszont bizalommal találkozom az egyházi ügyek elintézésénél a hivek részéről is.

Szeretem hinni, hogy béke jobbot nyujtva, kéz a kézben, vállat vállhoz vetve, — egymást megértve, tömörülten fogjuk munkálni egyházunk közjavát.

A mint a vallás duló harcza letünt, meggyőződés, le fog zajlani a nemzetiségek harcza is, s újra felragyog az emberi természet által parancsolt társulás abszolút helyes alakja: az állam, a haza fogalma s feltámad az összetartozandóság érzete azokban, kiket a földirati, történelmi, politikai és gazdasági conjuncturák összekötnek, bármily nyelven beszéljenek is. — Hiu ábrándnak tartom, hogy valaha a nemzetiségek, mint ilyenek, mind külön államokká tömörüljenek, s különösen, hogy az a nagy nemzet amott éjszakra, minden vele rokon nemzetiséget állami kötelékébe vonhasson; mely nemzet testvéreit távolról dédelgeti, közelben testvéri öleléssel agyonszeritja.

Ezen eszméktől áthatva, feladatunknak tekintem, hogy az egyházi élet körébe annak minden hive bevonassék s az által erős, áldozatkész közszellem teremessék.

Feladatunknak tekintem azon meggyőződés felköltését, hogy az egyház tisztviselői a hivekért s azok javára működni hivatottak s hogy a hiveknek a javukra működő tisztviselőket támogatniok s tiszteletben tartaniok, tekinthetlyét előmozdítaniok szükséges.

Feladatunknak tekintem oda hatni, hogy az intelligentia és a nép állandó érintkezésben tartassék, és a népnek bizalmát kinyerve, megértessük, hogy „az ábránd az élet megrontója“ s hogy „a nagy világon e kívül, nincsen számunkra hely, itt — együtt s egymással — élnünk vagy halnunk kell.“

Elmondtam, uraim! a zászló mit jelent, Önök bizalma adta kezembe; Önök bizalmát s hatályos támogatását kérem a zászló győzelméhez.

Magamat nagybecsű jóindulatukba ajánlom.“

Nagy. Glau f Pál kishonti főesperes székfoglaló beszéde.

Mélyen tisztelt esperességi közgyűlés!

Első szavam e helyről a hálás köszönetnyilvánításnak a szava a részemre előlegezett nagybecsű bizalomért, mely ugyan midőn kitüntetett, egyszersmind igen komoly, kivált ez esperességben, igen komoly, s ez idő szerint felette megnehezült olyan kötelezettséget ruházott rám, hogy annak elvállalásához nagy mértékben kívántatik meg az egyházszertettől lángoló tettvágy s azon biztató remény, hogy az őszinte támogatás s kivált Istennek a gyengét is megerősítő kegyelme, nem hagynak el.

Midőn pedig ily komoly, nehéz kötelesség gyanánt tüntetem fel a kishonti egyházmegyében s főesperesi hivatal, azzal egyszersmind az elismerés adóját kívánom leróvni az imént lelépett hivatalbeli elődöm iránt, ki ama kötelesség teljesítésében gyakran súlyos körülmények között annyi türelemmel fáradozott, buzgólkodott, s ki most bizsonnyal megérdemli, hogy jutalmul magával vigye és még sokáig élvezze az esperesség becülését, elismerését.

Mélyen tisztelt közgyűlés! Az evang. lelkeseknek bármely fokon, azon apostoli szó lévén szükségképen változatlan és mellőzhetlen programja, „hogy senki nem vet-

het más fundamentumot, mint a mely egyszer vettetett, s mely a Jézus Krisztus: "ennélfogva én sem vallhatok egyebet irányelvemül, mint a Jézus Krisztus örök evangyéliomát, mely Istennek hatalma a hívők idvességére. Minthogy azonban a hívők egyesülete az egyház, minden tagozatában administratiót igényel s ezen administratio, a mutatkozó hiányok és szükségletek, valamint a hivatott egyén sajátosságos felfogása szerint különbözőn osztályozhatja a teendőket: annyiban szükségét látom, hogy erre nézve álláspontomat nyíltan és őszintén körvonalozzam.

Mellőzvéen a hazai egyház közéletét lüktető actualis nagy kérdéseket, megoldandó feladatokat, válságos viszonyokat; minthogy esperességünk csak oly feltétel alatt lehet a közegyház testének élet- és munkaképes tagja, az egyetemes czélok és vállalatok számot tevő tényezője, ha előbb maga is egészséges fejlődésnek örvend; azért törekvésemet nem ki-, hanem befelé irányítom, feladataimat nem távolabb, hanem itt közelben, saját esperességünk körében keresem, annyival inkább, mert bizonynyal mindnyájan megegyezünk abban, midőn esperességi közállapotainkat, az irás szava szerint, akként jellemezem. „hogy nem mindenek vannak közöttünk ékesen és jó rendben!”

Oda kívánok tehát törekedni esperesi működésemmel, hogy az óhajtott jó rend s az egészséges fejlődés esperességünkben helyre álljon.

Minthogy pedig e célhoz — hitem szerint — leginkább az vezethet, a mi ezen testületi közösségünknek az alapja, t. i. a törvény, még pedig a törvény szigorú megvédése s a törvény igazságos végrehajtása: ennélfogva amint magam minden körülmények között megtartom, úgy viszont tartozó éberséggel ellenőrizendem, hogy legyen az bár elvtárs vagy ellenfél, egyes vagy gyülekezet, a törvény mindenik előtt törvény legyen.

Közállapotaink betegségének egyik legfőbb okát — őszintén bevallva — mibennünk, lelkészekben látom, a kik nem ápoljuk a testületi szellemet s ennek következményeként hiányzik körünkől az egy czélra törekvő összműködés. Pedig az evangyéliom szerint: „ti vagytok e földnek savai; hogy ha a só megízetlenül, mivel szózatatik meg?” E tekintetben tehát üdvösnek tartom és kezdeményezni fogom a „lelkészi értekezletek rendszeresítését“, melyek ha nem is szerzik vissza egyhamar esperességünk számára a multban bírt „parva-Saxonia“ hirnevet, de remélhetőleg feltámasztják a testvéri közösség érzetét s elevenítő forrásai lesznek az egészségesebb és gyümölcsözőbb közszellemnek.

Azonban a mennyire kívánatos a lelkészek testvéries vállvetése: ép oly elengedhetlenül szükséges közállapotaink javulása érdekében, hogy a világi elemekben is fellángoljon az egykori Fejes Istvánok és Kubinyi Péterek hitbuzgósága, egyháziassága, áldozatkész közreműködése, melyet az esperesség számára megnyerni és megtartani egyik fő törekvésem leend.

Az egyházkerületi rendezet kötelességemül tevén az esperességbeli egyházak meglátogatását: ezt elnöktársammal karöltve, nemcsak kötelességből, hanem azért is szándékozom megkezdeni, mert meggyőződésöm, hogy ezen esperesi egyházlátogatás igen kívánatos az egyházak benső, fokozatos gyarapodása érdekében és alkalmas arra, hogy az egyházak mint alkatrészek és az esperesség mint testület közt szilárdítsa a kapcsolatokat s ébrentartsa a testületi összetartozás kötelességű tudatát.

Tisztelt közgyűlés! Látva nem látnék, ha említés nélkül hagynám azon sajnos jelenséget, mely valamint a közegyház, úgy közelebb a mi esperességünk testén nyílt seb gyanánt sajog, diskreditálva egyházunkat a hazai közvélemény előtt s akadályozva benső izmosodását. „Ingyen se neveztessek köztetek“, úgymond, a szent könyv: nem nevezem meg tehát, különben is mindnyájan tudjuk, hogy mi az? — E sajnos jelenséggel szemben egyénileg ugyan felmentve érzem magamat, hogy keblem lángoló hevét megnyilatkoztassam; de nyilatkozattal tartozom mint esperes, mint a magyarhoni evang. egyház önkormányzatának egyik szerény factora. Mint ilyen, kötelességszerűen és feltétlenül érvényben kívánom fentartani azon egyháztörténelmileg és egyházbiztosan kifejtett és elfogadott alapelvet, hogy a magyarhoni evang. egyház véres harcok árán szerzett közkincsének, egyházi autonomiánknak egyetlen biztos palladiuma, a magyar állam alkotmánya. A kinek tehát az egyház létérdeke szíven tekszik és igazán szereti egyházát, annak szükségképen igazán kell szeretnie a magyar hazát és alkotmányát.

Ez alapelv kötelességszerű figyelemmel tartása közben nem esem ugyan „üres rémlátásokba“, de nem is hunyhatnék szemet netán oly viselkedés, oly irányzat, oly cselekvények előtt, melyek árnyat vetnének az esperesség magyar hazafias jó hírnevére. Legyen e részben is határtvető, szent és sérthetetlen — a törvény.

Nem hadüzenet pedig ez, sőt inkább kéznyujtás az esperesség minden egyes tagjához a végből, hogy — a mint már-már általánosan nyilvánul a közóhaj, — kiküszöböljük az egyházi küzdteréről a politikai s nemzetiségi torzszalkodást és legyünk itt mindnyájan, ha különböző nyelvűek is, de ugyanazon hazafiai szent érzelemtől áthatott s elsőképen egyházunk javáért buzgólkodó, igaz magyarhoni evangélikusok.

Im ezeket vallom, mélyen tisztelt közgyűlés, esperesi működésém irányja s feladataiul. Hogy azonban feltett szándékom, őszinte jóakaratom sikert és célt érjen, gyenge erőm daczára: — e végből kérem a tisztelt esperesség s minden egyes tagjának és tényezőjének becses támogatását. Ezt kérem nevezetesen tőled, alesperes barátom, kit a közbizalom segédemül rendelt s viszont, miután a közszolgálat csak úgy lehet eredményes, ha a munkatársakat kölcsönös bizalom, őszinteség, egyetértés köti össze: ennek zálogául fogadd tőlem itt nyilvánosan a közelmúltakat feledő, régi baráti jobbotmat. Te pedig tisztelt barátom, elnöktársam, légy meggyőződve a felől, hogy soha sem feledkezem meg azon érdekközösségről, melyre kettőnket az esperesség választása utalt s melyet barátságunk megszentelt; s a midőn viszont tőled is ugyanazt kérem, engedd reménylenem, hogy mindig odaadó készséggel, őseidről családi hagyományként reád szállott egyházszeretettel és hitbuzgalommal fogod szentelni az esperesség javára tudásod gazdag tárházát, nemes szíved példaadását, lekötelező modorod tapintatos vezérletét.

Mindenek felett pedig, a kinek egyedül van az erő és segedelem, a siker és áldás, hozzád könyörgök nagy Isten: erősítsd meg erőtlen szolgálodat feltett igyekezetemben s tégy e helyütt alkalmas munkavezetővé a Te országod javára. Amen.

VEGYESEK.

— Az előfizetések megújítását s a hátrálékok törlesztését kéri *a szerkesztő.*

— **Budapest 1890. november hó 20-án.** 231 szavazatból, 183 szavazattal Sárkány Sámuel pilisi lelkész, érd. pestmegyei főesperes s ker. gyámintézeti egyházi elnök a bányai egyházkerület püspökévé lett megválasztva.

Krisztus evangéliumának fenkölt szellemű hirnöke, hívő lelkek választottja, nagy elődök méltó utódja fogadd e helyről is az Urban övendező szivünk őszinte meleg üdvözlését!

— **Utólag vett értesítés szerint** a bányakerületi püspöki hivatal betöltésére beadott szavazatok következőleg oszlottak meg: Sárkány Sámuel 183, Belohorszky Gábor 19, Áchim Adám 16, Doleschall Sándor 12 és Svehla János 1 szavazatot kapott. A szavazatbontó bizottság Földváry Mihály elnöklete alatt Scholz Gusztáv, Veres József, Bachát Dániel és Busbach Péter tagokból álló küldöttséget menesztett Pilisre. A püspök-igtagatás december hó 17-én Budapesten fog megtartatni.

— **A kokovai ág. hitv. ev. gyülekezet** f. hó 9-én egyhangúlag tiszt. Banczik Sámuel turopolyai ev. lelkész urat választotta meg bold. Gáber Lajos örökébe. Kísérje az Úr áldó kegyelme ez új működési körben is!

— **A tót-pelsőczy paplakban** f. hó 12-én szép családi ünnepély folyt le. E napon jegyezte el tiszt. Biszkup Béla ozdini ág. hitv. ev. lelkész Kuzma Piroskát, ntiszt. Kuzma Adolf lelkész társunk kedves leányát.

— **A híres elkeresztelési rendelet** tárgyában ismét két röpiratot kaptunk, melyeket azonban hely szűke miatt most közelebről nem ismertethetünk. Az egyik: „A katolikus egyház és a keresztény vallásfelekezetek közötti viszonyosság”-ról szól, figyelemmel a vallás és közokt. magy. kir. miniszternek 1890. évi február hó 26-án 10086. sz. a. kelt rendeletére. Irta dr. Barta Béla. Ára 80 kr. A másodiknak czime: „Igen is, törvénytörő a gróf Csáky-féle február 26-iki ministeri rendelet.” Irta Censorinus. Jövőre, ha lapunk szűk tere megengedi, bővebben fogunk szólni arról az egész kis irodalomról, melyet e rendelet felidézett.

— **Adományok nyugtázása.** A nyitramegyei A.-Salgónak lelkész tanítói és missiói állomás létesíthetése érdekében kibocsátott gyűjtő iverre eddig a következő adományok folytak be: Pozsony városi esperességi gyámintézet 20 frt. Zágrabi ev. egyház Fót. Baltik Frigyes püspök ur ajánlatára 7 frt. Jaszenova 1 frt. Sz. Péter 3 frt. Tornóc 2 frt. Miava 14 frt. Pritrzs 2 frt. F.-Ozor 7 frt 40 kr. Blatnica 4 frt, Mossóc 5 frt 10 kr. Tót Próna 22 frt 31 kr. Nagylak 35 frt. Kondoros 5 frt. Glozsán 1 frt. Kukmér 1 frt. N. Gurab 2 frt 80 kr. Buttyin 1 frt. Szeghegy 5 frt 80 kr. Torzsa 4 frt. Udvarnok 4 frt 01 kr. Orosháza 5 frt. Szeged 4 frt 20 kr. Tót-Keresztúr 1 frt. Mezőberény (német egyház) 2 frt. Pinkafő 3 frt 60 kr. Misérd 1 frt 70 kr. N. Lévárd 5 frt 50 kr. Békési esp. gyámintézet 10 frt. Midón a kegyes adakozóknak, a buzgón és nemeslelkűen gyűjtő lelkész uraknak ezennel legforróbb köszönetünket mondjuk, és az egek áldását kérjük rájuk, esdünk még a többi kedves hitsorsosaink keresztyén támogatásáért is, a kikhez hittestvéri bizalom adta kérés szózatunkkal fordulni bátorokodtunk. Helyzetünk most még kétségbeesőbb, mert lelkész tanítói hivatalunk augusztus óta megint megüresedett. Iskolánk és templomunk pusztán és üresen áll; nincs ki keresztelje újszülötteinket; drága halottakat ima, ének és minden ke-

resztyén tisztesség nélkül, — elhullott állatok módjára — kénytelenek vagyunk temetni. Ifjuságunkat a kath. iskolába akarják kergetni, istenszolgálatunk parlagon hever, a hit kötelekei lazulnak, az erkölcs vadul, a levért kedélyeken erőt kezd venni a — kétségbeesés. — Urunk segíts! — A.-Salgón u. p. Ürmény 1890. nov. 16-án a presbyterium nevében: Kamenicky Mihály gondnok. Blahó Máté, id. Mészáros Mihály presbyterek.

— **Lapunk egy őszinte jóakarójának felszólítására elhatároztuk, hogy a mai számot a bányakerület összes lelkészeinek megküldjük. Hogy képet alkothassanak maguknak t. Olvasóink arról, hogy az egyedüli evang. magyar egyházi lap VIII. évfolyamában már mennyire el van terjedve, bizalmasan közöljük, hogy csak 120 példánnyal kellett többet nyomtatnunk a rendesnél.**

PÁLYÁZATOK.

A nyiregyházi ág. h. evang. egyház pályázatot hirdet segédlelkézi állomásra, melylyel a főgymnásiumi hitoktatói teendők egybe lesznek kötve.

Kötelelességek:

1. A segédlelkézi teendők.
2. A vallástani tárgyak tanítása, hetenkint 10 órában a főgymn. tanrend szerint meghatározott időben.
3. Ugyancsak a vallástani tanítása, heti egy-egy órában, a városi felsőbb leányiskolában és az alsófokú ipariskolában.

Javadalom:

1. Kézpénzben 840, azaz: nyolczszáznegyven forint.
2. Az általa végzett betegáldoztatásoknál az esetleges offeritorium.
3. Nőtlen egyénnél természetbeni lakás, családos egyénnél 150 frt lakáspénz.

Állandóan alkalmazott rendes lelkészekre nézve a meghívás végleges, másokra nézve egy próba évre szól.

Megkívánatik, hogy az illető képes legyen magyar és tót nyelven végezni az egyházi teendőket.

A kellőleg felszerelt pályázatok alólirott egyházi felügyelőhöz 1890. évi december hó 10-éig nyújtandók be.

Kelt Nyiregyházán 1890. november hó 3-án.

Májerszky Béla
egyházi felügyelő.

A mucsfaí ág. hitv. ev. egyház (Tolna m.) pályázatot hirdet segédtanítói állásra. Kötelelessége: a három elemi osztályt önállóan vezetni, és a kántori teendőkben segédkezni. Javadalom; 265, azaz kétszázhatvanöt frt., egy öl apróra felvágott, kemény tűzifa és részben butorozott szoba. Megkívánatik, hogy a német és magyar nyelvet tanítani képes legyen. Az állomás december elején foglalandó el.

A képesítő vagy egyéb bizonyítványok a folyamodványhoz csatolandók, hiteles másolatban, s alólirotthoz küldendők.

Mucsfa (u. p. Apar) 1890. november 14-én.

Szerényi Sándor,
ev. lelkész.